

CUPRINS

I. CARTEA ȘI TEXTUL

1. Cartea

- Cartea 6
- Cartea și biblioteca
Cele dintâi lecturi de Mircea Eliade 11
- Noțiuni elementare de sintaxă 18
- Situația de comunicare 23
- Organizarea monologului 28

2. Cuvântul și textul

- Vocabularul limbii române 32
- Textul integral
O furnică de Tudor Arghezi 46

- Fragmentul de text
Cărțile cu Apolodor de Gellu Naum 51
- Cuvântul în comunicare 56

3. Tipuri de texte

- Textul literar
Sfârșit de toamnă
de Vasile Alecsandri 64
- Textul nonliterar 70
- Sunetele limbii române 75
- Silaba 79
- Organizarea textului scris 84

II. STRUCTURILE TEXTULUI

4. Narațiunea

- Narațiunea
Căprioara de Emil Gârleanu 90
- Planul simplu de idei 97
- Planul dezvoltat de idei 99
- Verbul — nucleul comunicării 101

5. Autor. Narator. Personaj

- Autor. Narator. Personaj
Amintiri din copilărie de Ion Creangă ... 126
- Rezumatul 138
- Substantivul 142
- Articolul 144
- Cazurile substantivului 147

6. Dialogul

- Dialogul
Vizită... de Ion Luca Caragiale 158
- De la textul dialogat la textul narativ ... 169

- Organizarea dialogului 171
- Pronumele personal 173
- Numeralul 183

7. Descrierea

- Descrierea literară. *În Pădurea Petrișorului* de Mihail Sadoveanu 192
- Alte tipuri de descriere 199
- Adjectivul 201
- Cum descriem? 208
- Descrierea orală 210

8. Portretul

- Portretul literar
Mihai Viteazul de Nicolae Bălcescu 214
- Tipuri de portret 219
- Adverbul 222
- Interjecția 225
- Caracterizarea personajului 228

III. UNIVERSUL TEXTULUI

9. Basmul

- Basmul
Prâslea cel voinic și merele de aur 234
- Predicatul 251
- Scrierea imaginativă. Povestirea 256
- Povestirea ca întreg 258

10. Legenda

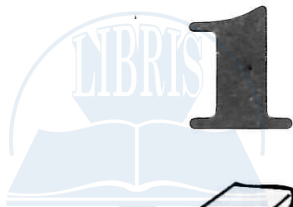
- Legenda. *Dragoș-Vodă* 262
- Parabola. *Despre oaia rătăcită* 267
- Subiectul 269
- Scrierea de interes personal 275

11. Poezia

- Poezia
Ce te legeni... de Mihai Eminescu 280
- Atributul 285
- Cum scriem despre textul literar? 290

12. Snoava

- Snoava. *Boierul și Păcală* 296
- Complementul 301
- Fraza 308
- Conjuncția 310
- Formule specifice dialogului 313

CARTEA

Îți alegi o carte, după ce ai colindat prin marele labirint al bibliotecii. Îți privești coperta, îi citești titlul și începi o aventură care îți va dezvălui lumea ei minunată.

- **Cartea și biblioteca**
- **Noțiuni elementare de sintaxă**
- **Situația de comunicare**

Numai poetul,
Ca pasări ce zboară
Deasupra valurilor,
Trece peste nemărginirea timpului:
În ramurile gândului,
În sfintele lunci,
Unde pasări ca el
Se-ntrec în cântări.

Mihai Eminescu — Numai poetul...

1. Cartea — obiect cultural

Exprimați-vă părerea!

● Ce descoperim

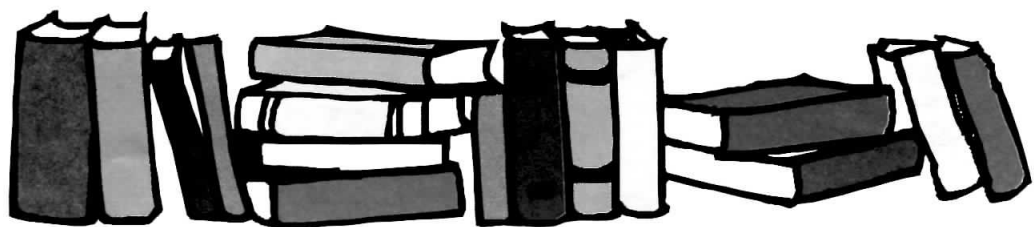
✔ **Cartea, ca obiect cultural și științific, este păstrătoarea cunoștințelor, a gândurilor și a simțirii umane, acumulate de-a lungul timpului.**

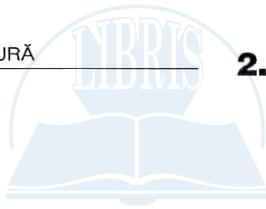
- Cum explicați, în versurile de mai sus, compararea poetului cu *pasări ce zboară deasupra valurilor*?
- Care sunt *cântările* poetului?
- Prin ce rămâne acesta în *nemărginirea timpului*, adică în veșnicie?
- Care este mijlocul cel mai vechi prin care creația scriitorilor și a savanților este transmisă generațiilor viitoare?
- Cunoașteți și alte mijloace folosite în acest scop?

REȚINEȚI!

CARTEA este o scriere cu un anumit subiect, tipărită și legată în volum. Ea cuprinde, în general, opere de diverse feluri, creații ale gândirii și ale simțirii umane.

Dacă este mai amplă, o lucrare unitară se poate segmenta în volume separate; de exemplu: *Frații Jderi* de Mihail Sadoveanu, *Cireșarii* de Constantin Chiriță sau *Winnetou* de Karl May.

2. Părțile componente ale cărții

*Carte frumoasă, cinste cui te-a scris,
Încet gândită, gingaș cumpănită;
Ești ca o floare, anume înflorită
Mâinilor mele, care te-au deschis.*

Tudor Arghezi — *Ex libris*

● Dicționar cultural

✓ **Ex libris** (expresie în limba latină) — semn de proprietate aplicat pe o carte de către posesorul ei, sub formă de semnătură, sigiliu sau ștampilă.

Exprimați-vă părerea!

- De ce i se cuvine *cinste* autorului unei cărți frumoase?
- Explicați versul al doilea.
- De ce este asemănată cartea cu o floare?

Observați!

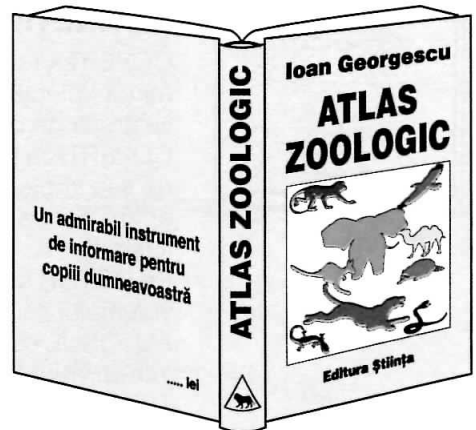
- Examinați imaginile de mai jos. Arătați care sunt elementele componente ale unei cărți.

Coperta a IV-a

Cotor

Coperta I

- Care dintre aceste elemente vi se par mai importante?
- Ce altceva mai este important într-un volum, în afară de înfățișarea sa exterioră?

● Ce observăm

✓ **Părțile componente ale cărții**

✓ **Aspectul general al cărții**

REȚINEȚI!

COPERTA reprezintă învelișul protector al unei cărți. COTORUL este partea laterală din stânga, unde se lipesc sau se cos filele cărții.

FASCICULA este o parte a unei lucrări unice, publicată în etape; fasciculele se pot reuni într-un volum unitar.

FILELE sunt foile de hârtie care alcătuiesc cartea.

PAGINA este fața unei file.

● Ce observăm

✓ Informațiile furnizate și ordinea acestora

✓ Repartizarea informațiilor pe coperta I, pe coperta a IV-a și pe cotor

✓ Prezentarea și evidențierea informațiilor esențiale

✓ Legătura dintre text și ilustrația de pe coperta I

Observați!

- = Ce informații oferă coperta I și coperta a IV-a din desenele de la pagina 7?
- = În ce ordine sunt prezentate informațiile? De ce se procedează astfel?
- = Ce informații apar pe cotor?
- = Cum se evidențiază, de obicei, informațiile esențiale aflate pe coperte sau pe cotor?

Exprimați-vă părerea!

- = Ce vă atrage mai mult la copertele din pagina 7?
- = Ce legătură are ilustrația copertei cu titlul cărților prezentate?
- = Cum ați ilustra voi aceste coperte și de ce?

REȚINEȚI!

COPERTA I cuprinde: numele autorului, titlul cărții, denumirea colecției sau a seriei (sigla¹ acestora), editura, ilustrația de copertă.

COPERTA a IV-a poate oferi: informații sumare privind autorul sau subiectul cărții, informații despre colecția în care apare cartea, alte date (prețul, aparițiile precedente etc.), ilustrații.

Pe COTOR se pot menționa autorul, titlul, editura, numărul volumului sau ordinea acestuia într-o colecție.

AUTORUL este persoana care a creat opera cuprinsă într-un volum.

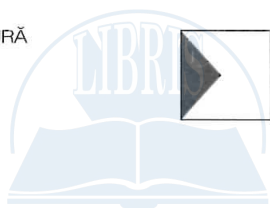
TITLUL este un cuvânt, un grup de cuvinte sau un text așezat la începutul unei lucrări, pentru a indica sugestiv tema sau conținutul acesteia.

¹ *siglă*, s.f. — prescurtare formată din litera sau literele inițiale, folosită pentru a evita cuvintele sau titlurile prea lungi; de exemplu: DSR — *Dictionarul scriitorilor români*.

Exprimați-vă părerea!

- = Care este cea mai frumoasă carte din biblioteca voastră?
- = De ce ați ales-o?
- = Ce alte cărți v-au impresionat până acum și prin ce anume?
- = Ce v-a atras mai mult la aceste cărți?

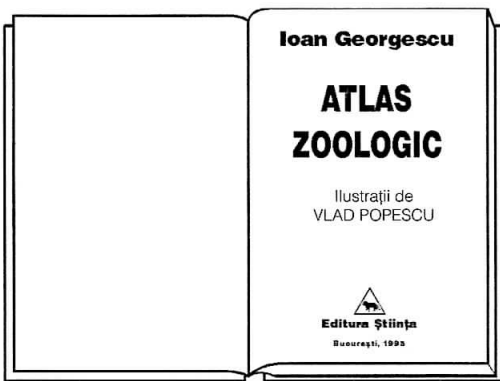
1. Pagina de titlu și cuprinsul

Observați!

- Ce observăm
- ✓ **Locul și structura paginii de titlu**

- Unde este așezată pagina de titlu într-o carte?
- Ce informații în plus oferă aceasta față de coperta I?
- Ce rol are pagina de titlu în ansamblul unei cărți?

Observați!

- Ce descoperim
- ✓ **Rolul și structura cuprinsului într-o carte**

- Unde poate fi așezat cuprinsul unei cărți?
- Ce anume indică acesta?

CUPRINS

Căt un fir de neghină	5
Gândăcelul	9
Sărăcuțul!	13
Călătoare	17
Cântărețul	23
Hoinar	26
În curtea mea	33
Cioc! Cioc! Cioc!	38
Mai sus!	43
Nedespărțite	46
Vulturul	50
Cucoșul	54
Luptătorii	58
Mărinimie	63
Singuratecii	65
Când stăpânul nu-i acasă ...	67
Grivei	71

TABLA DE MATERII

<i>Prefață</i>	5
I. EVOLUȚIA PLANTELOR	7
Tablou sinoptic al erelor geologice ...	7
Exemple de fosile vegetale	9
Evoluția plantelor în decursul erelor ...	11
II. MORFOLOGIA PLANTELOR	21
Alcătuirea unei plante	21
Schema unei plante	23
Celula vegetală	26
Celule vegetale văzute la microscop ...	28
Țesături vegetale	32
Țesături meristemice, secretoare	37
III. SISTEMATICA PLANTELOR	57
Thalophyta	57
Bacterii	58
Fungi. Ciuperci saprofite	60

SUMAR

<i>Cuvânt înainte</i> de Iordan Chimet	5
CHRISTIAN MORGENSTERN: Cum memo- rează ștrengarul lunile anului	9
JAGUARIE: JOCURI DE COPII	
ION CREANGA: Nu știu alții cum sunt ...	13
L. N. TOLSTOI: Jocuri (traducere din limba rusă de Tieu Arhip și Maria Vlad)	16
TUDOR ARGHEZI: Zece mățe	18
ALFRED JARRY: Marșul botoniilor (traducere din limba franceză de Romulus Vulpescu)	20
JUNINCĂ: NATURA	
WALT WITHMAN: Cred că un fir de iarbă (traducere din limba engleză de Margareta Sterian)	27
LUCIAN BLAGA: Din copilăria mea	27
ION CARAION: Nevinovăție	28
DINO BUZZATI: Întâmplarea cu vântul	